

Kap 22 : Prinsessan Josefina av Leuchtenberg (I) (1807-1823) – “Napoleons guddotter”.

Oscar hade myndighetsdagen den 4 juli 1817 av Karl XIII utverkat en femårig frist för att ostört kunna ägna sig åt sina studier. Under tiden sonderade fadern läget på den europeiska äktenskapsmarknaden. Jag radar de kända kandidaterna:

- Oscar lovades redan som 10-åring bort till sin kusin Zenaïde Bonaparte (1801-1854; g. 1822) som genom sin far Joseph Bonaparte var prinsessa av Spanien. Förlovningen annullerades två gånger: 1810 genom hennes katolska religion och åter 1813 genom hennes fars detronisering, eftersom successionsordningen tolkades så att kandidaten måste vara lutheran och från ett regerande furstehus.
- 1810, redan innan Karl Johan valts till svensk tronföljare, föreslog kungen av Preussen ett giftermål med hans dotter Alexandrine (1803-1892; g. 1822). Karl Johan avböjde med motiveringen att han inte själv kunde fatta ett sådant beslut: Karl XIII, hustrun & sonen måste först samtycka. Karl XIII ställde sig positiv till förslaget men hans beslut dröjde & 1817 lovade han Oscar en frist till 1823.
- 1821/22 förekom diskussioner om lämpliga hov att besöka. Danska hovet var givet eftersom där fanns två ogifta prinsessor: Vilhelmina (1808-1891; g. 1828) & Karoline (1793-1881; g. 1829). Ytterligare prinsessor var på förslag: Theresa von Thurn und Taxis (1800-1870; g. 1827), Augusta zu Solms-Braunfels (1804-1865; g. 1827), Elisa Radzivill (1803-1834; ogift) & Marie von Sachsen-Weimar-Eisenach (1802-1877). Karl Johan tog råd av friherre Carl Axel Ludvig von Böhnen (1760-1829). Denne var anställd vid det bayerska hovet men för tillfället i Sverige för att besöka släktingar.¹ Hans förslag var kungen av Bayerns barnbarn Josefina av Leuchtenberg (1807-1876), dotter till Karl Johans gamle generalskollega Eugène de Beauharnais. I sista stund inkom också ett förslag från grevinnan Aurora Wetterstedt (1779-1834; f. De Geer) om två prinsessor av Hessen-Kassel: Karoline (1799-1864; ogift) och Marie (1804-1888; g. 1825). Under ett besök fäste sig Oscar också vid prinsessan Marianne av Nederländerna (1810-1883; g. 1830).
- Franske ministern i Stockholm greve Hector d'Agoult meddelade hem den 16 oktober 1821: ”Han saknar uttalad begåvning & inhemskt politiskt stöd. Hans far nämner bara hans godhet & upphöjda karaktär. Det krävs mer än godhet för Sverige att hävda sig. Det talas redan om tjugo misslyckade äktenskapsprojekt & att Eugène de Beauharnais dotter har vägrat.”²

Den 9 maj 1822 anträdde Oscar en kombinerad friar-, bildnings- & presentationsresa. Förvecklingarna är alltför många för att redovisas här. Alla talade för sina favoritkandidater & Oscar hade svårt att komma till beslut. De danska kungadöttrarna var de politiskt bäst lämpade – ett danskt äktenskap hade gjort Oscar arvsberättigad – men något sådant ville Fredrik VI efter förlusten av Norge inte veta av. Karl Johan skickade slutligen en varning om att sonens vankelmod skadade hans framtid:

Du har ditt fria val men jag ber dig att inte såra någon. Hela världen vet att du söker en prinsessa; om du skjuter upp det, misstror man dig och din avsikt. Man tror att du hyser förutfattad ovilja mot dem, och att detta eller svaghet är skälet varför du dröjer.

¹ Anrep 1858: del 1, s. 380.

² Girod de l'Ain 1975: s. 8.

Du vet att jag skulle föredra den unga prinsessan av Leuchtenberg, om hon tilltalar dig och du behagar henne. Alla yttre omständigheter tala för detta förbund.³

Desirée tyckte att sonen förtjänade någon med bättre anor, någon ur Almanach de Gotha, men för Karl Johan hade det gått prestige i valet av dottern till någon med samma bakgrund som han själv:

Jag upprepar: Äran är den främsta av alla utmärkelser. Så länge den varar, utgör den grunden för allt adelskap i världen, och i den meningen är jag en av de främsta adliga i Europa. Hertigen av Leuchtenberg är moraliskt sett av kungasläkt. Även om han icke är inordnad bland dem, som bestämmelserna i vår successionsordning godtar, är det förbindelsen med honom som jag föredrar.⁴

Dessutom skulle Josefina legitimera Bernadotterna i Wienkongressens ögon.

... vilka förmåner finnas ej förenade hos prinsessan av Leuchtenberg? Hon är dotterdotter till en konung, nièce till kejsaren av Österrike och till konungen av Sachsen, hon hör redan genom sin börd till de äldsta regerande dynastierna i Europa. Hennes far har av alla Europas regenter erkänts som konung av Italien efter Napoleons död. Och genom familjepakten har han arvsanspråk på Bayerns tron. ... Förvisso, det är dock ett parti, som bör tillfredsställa de högsta anspråk.⁵

[Som framgår längre ned var detta något av en skönmålning. Eugènes italienska & bayerska tronanspråk har inte gått att verifiera. Kejsaren av Österrikes son var gift med kungen av Bayerns dotter Sofia i 2:a giftet. Eugène var gift med kungen av Bayerns dotter Augusta i 1:a giftet. Jean nämner att det pågick förhandlingar, men Eugène tycks ha avlidit innan de slutförts. Kanske upphöjdes han postumt.]

Den 23 augusti anlände Oscar till Eichstädt för att åtminstone träffa prinsessan innan han fortsatte till nästa kandidat. Det fanns tidningsnotiser om att förlovningen redan var beslutad. Om han uteblev skulle det skapa rykten om en konflikt. Nu löste sig allt på bästa sätt...

Källorna för äktenskapskandidaterna (ovan) och för Josefinas uppväxt (nedan) sammanfaller (Mellin 1844: ss. 69-96; Hellstenius 1868: ss. 235-255 & 1872: ss. 98-111; Müller 1873: ss. 57- 81; Löwenhielm 1927: ss. 164-202; Knagg 1932: ss. 39-63; Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 89-129; Ulvros 2007: ss. 83-104; Rangström 2010: ss. 298-315; Rotbain 2015).

*

Josefina Maximiliana Eugenia Napoleona av Leuchtenberg (1807-1876; f. de Beauharnais) var dotter till Karl Johans gamle generalskollega Eugène de Beauharnais (1788-1824) som genom sitt giftermål med prinsessan Augusta av Bayern (1788-1851) klarat sig helskinnad genom efterkrigstiden. Hon föddes den 14 mars 1807 i Milano. Napoleon stod fadder för henne. Från födseln var hon prinsessa av Frankrike men den 20 december 1807 tilldelade Napoleon henne även titeln prinsessa av Bologna och den 28 maj 1813 hertigdömet Galliera,

³ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 105-106; Ulvros 2007: s. 86. [Brev från Karl Johan till Oscar, 1822-07-09.]

⁴ Girod de l'Ain 1960: ss. 206-207. [Brev från Karl Johan till Desirée. Okänt datum.]

⁵ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 107-108. [Brev från Karl Johan till Desirée. Okänt datum.]

beläget i provinsen Bologna, 30 km nordväst om staden Bologna. I förläningen ingick ett palats beläget i staden Bologna.

Eugènes far vicomte Alexandre de Beaharnais avrättades 1794 under terrorn. (Vicomte="halvgreve" var en titel i värdighet mellan greve & friherre.) Hans mor Joséphine de Beauharnais gifte 1796 om sig med Napoleon. Eugène utnämndes 1804 till prins av Frankrike, adopterades 1806 av Napoleon & tilldelades samma år hertigdömet Parma och Piacenza. 1806-1814 var han vicekung av Italien. Vid Wienkongressen 1815 fick Eugène behålla sin förmögenhet och kunde 1817 (genom hustruns föräldrar) köpa sig en mindre förläning av storleken 50 tusen invånare, belägen i staten Bayern. Vid tiden för Oscars frieri var han hertig av Leuchtenberg, furste av Eichstädt & bayerskt riksråd. Faktiskt hade Napoleon 1810 erbjudit honom Sveriges krona i stället för Jean Bernadotte men Eugène hade vägrat, med hänvisning till att hans hustru var varmt religiös & skulle ta illa upp om han konverterade.

Efter det franska nederlaget bodde familjen om vintern i München, om somrarna på lantgodset Ismaning & om hösten i Eichstädt. Josefina hade nostalgiska minnen av ett lugnt liv med braskvällar, släd- & skridskoutflykter. Den 22 maj 1820 tog hon emot sin första nattvard.⁶ Den 24 mars året därpå konfirmerades hon.⁷ I München fick hon hemundervisning med syskonen, under ledning av guvernanten fröken von Mieg. Hennes lärare var bl a Le Sage (historia, geografi och levande språk: franska, tyska, italienska & engelska), Martius (botanik & naturhistoria), Siebers (matematik, fysik & astronomi), konsistorialrådet von Urban (religion) och speciallärare i latin, piano, dans, sång, teckning, målning & handslöjd.⁸ Senare lärde hon sig även svenska, norska & ryska. Hennes lärare i svenska var Axel Samuel Stål (1787-1875). Den undervisningen skall ha startat nyåret 1822/23.

Vi läste aldrig romaner, ingen talade med oss om sådana eller om annat som kunde förvrida huvudet på barn med livlig fantasi. Reseskildringar, historia, lilla Plutark för flickor, fesagor sådana som riddar Blåskägg, lilla Rödluvan och Katten i stövlar etc. etc. Buffons naturhistoria, botanik, det var vad vi läste.⁹

I mitten av oktober 1821 fick de besök av tidigare nämnde friherre von Böhnen som ville ha föräldrarnas godkännande till att han föreslog dottern som äktenskapskandidat till svenske kronprinsen, vilket de biföll. Det förefaller ha varit ett privat initiativ. Samtliga skildringar av von Böhnen beskriver honom som en intrigant fjant och har svårt att förstå att Karl Johan lyssnade på honom. Dock var det så att Karl Johan hela sin karriär hade två ansikten: Dels försökte han framstå som så seriös som möjligt, gick tjänstevägen & följde konvensansen. Dels anlidade han fixare "utanför systemet" som med hans goda minne struntade i allt sådant. Bara resultatet räknades.

Den 26 oktober 1821 flyttade familjen de Beauharnais & deras hovstat in i det nybyggda Leuchtenbergpalatset i München. De levde hovliv vilket för Josefina & syskonen innebar att byta mellan morgon- & aftontoalett och träffa släktingar. Den 1 februari 1822 återkom von Böhnen med svenska serafimerorden som gåva till Eugène och med ett brev där Karl Johan undrade om han & hustrun fortfarande var positiva till ett äktenskap. I brevet lade han fram argumenten för ett sådant. I likhet med Desirée skulle Josefina få behålla sin katolska religion.

⁶ Müller 1873: s. 56.

⁷ Söderhjelm & Palmstierna 1944: s. 112,

⁸ Müller 1873: ss. 55-56. [Uppgifterna om vem som undervisade i vad varierar mellan källorna.]

⁹ Söderhjelm & Palmstierna 1944: s. 111. [Ur Josefinas dagbok, ca. 1824.]

Svaret till Karl Johan blev att Oscar var välkommen att göra henne sin kur. von Böhnen hade ett porträtt av Oscar med sig och fick ett av Josefina tillbaka. Han återkom på nytt i början av juni för att berätta hur deras sak utvecklade sig.

Under tiden började Josefina ana vad som pågick men försökte låtsas ovetande. Hon var rejält orolig för vad som komma skulle. Efter von Böhrens besök tog hennes far med henne på en promenad och berättade: Prinsen hade att välja mellan åtta prinsessor som var lika vackra och kloka som hon själv. ”Och väljer han dig måste du bestämma dig för vilken religion du vill ha för han är protestant.” Josefina började gråta. Sverige låg väldigt långt borta från tryggheten i Leuchtenberg.

I början av augusti anlände Eugènes nye sekreterare överste Planat de la Faye, för att hjälpa honom redigera sin memoarer, m m. I sina brev till systemen lade de la Faye ut texten om ett isolerat exilhov där alla väntade på döden eller ett mirakel. Flickorna hade under ledning av sin mor & överhovmästarinnan Friederike von Wurmb (1767-1834) fått en typisk prinsessutbildning, enbart till för att pråla med.¹⁰ Han hade gärna sett dem praktisera i köket också. Oscars besök dröjde men den 23 augusti anlände han & följet, två dussin personer, och togs emot med alla de ärebetygelser som stod till buds. Josefina presenterade sig med en graciös hovnigning men gjorde sig därefter osynlig. Några övertalningsförsök förekom inte. Efter två dagar hade Oscar bestämt sig:

[Löwenhielm:] Han har studerat hennes karaktär och insett att han uti denna har den säkraste borgen för sin framtida lycka. Mjuk, älsklig och flärdlös, har hon vittgående kunskaper men för dem icke till torgs, om man inte driver henne därtill. Hon förenar med ett förtjusande yttre renheten och uppriktigheten i en vacker själ, med ett ord: vad hon är och vad hon lovar att bli, är en avbild av sin höga moder. Den beundran hon väckt hos oss alla tycktes livligt delas av kronprinsen, som varit klok nog att härvidlag låta sitt hjärta ledas av sitt förstånd.¹¹

[Mor Augusta:] Prins Oscar har talat med Eugène med rörande öppenhet. Oscar var tidigare emot detta äktenskap, då han ansåg det bättre för politiken att gifta sig med en prinsessa närmare tronen. Hans pappa, däremot, var för giftermålet, eftersom han var övertygad om att prins Eugènes dotter var det bästa partiet för honom, att ett fläckfritt rykte var mer värt än en krona ... Kungen ville att Oscar skulle träffa dottern och själv bedöma. Trots detta var det nära att han inte kom, eftersom det verkade i tidningarna som om man ville tvinga honom. Men när han såg oss agera med så mycket takt och återhållsamhet, övergav han sådana tankar. Nu lät han inget komma emellan. ... [Han] är helt betagen i den blyga och vackra Josephine, som ögonblickligen blivit förtjust i prinsen och äktenskapet bestäms.¹²

[Josefina: Den 23, kl 7 på kvällen. Kanonerna sköt välkomsts salut.] Dörren öppnades men det var bara min far ensam som kom in. Men dörren öppnades en andra gång och han inträdde. Han talade mycket länge med mamma om resan, och sedan presenterade han sin svit och mamma presenterade sina damer, och mina föräldrar jämte prinsen och vi barn inträdde i salongen. Vi stodo alla sex i rad uppställda som orgelpipor (så nämnde oss också min far). Sedan det var undanstökat, gick han upp till sig, och kvällen förflöt som alla andra kvällar.

¹⁰ Oman 1966: ss. 458-459.

¹¹ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 108-109. [Löwenhielms rapport till Karl Johan.]

¹² Adalbert av Bayern 1940: s. 447-448; Nohrenius 2006: ss. 228-229. [Ur mor Augustas dagbok, 1822-08-25.]

Den 24. Följande dag, när vi gingo ner i trädgården, kom prinsen dit med en av sina herrar, och jag var tvungen att prata med honom, men det var inte många ord. På kvällen var det teaterföreställning hos oss, jag måste sätta mig bredvid prinsen men jag sade inte mycket. Men dagen därpå gavs italiensk opera och då var det mycket värre, ty alla stirrade mot den loge där vi sutto - jag pratade sedan med en av herrarna och passade på att sätta mig i logens fond för att inte synas från parterren.

Den 25. Inga uppgifter i dagboken. [Oscar & hertigen gjorde ett artighetsbesök hos kungen av Sachsens syster inte långt därifrån.¹³ Anledningen till besöket var att hennes bror hade kämpat på fransk sida under Napoleonkrigen.]

Den 26. Nästa dag medan mamma och jag sjöngo med vår italienska sånglärare, inträdde pappa med prinsen och en av herrarna Jag blev tvungen att sjunga, och prinsen sjöng också. Vi voro oerhört förvånade över den mjuka klangen i hans röst. Han viskade en stund med min far i en fönsternisch, och rätt som det var kom han fram till mamma, och min far presenterade honom för henne som hennes älskade (d. v. s. att han ville spela förste älskarrollen i den pjäs som de tänkte ge på kvällen). Sedan gingo vi var och en till sitt och jag för att klä mig till middagen hos mina föräldrar. Jag hade knappt börjat, förrän min far inträdde, kysste mig och sade: ”Prinsen har beslutit sig för dig och begärt mitt samtycke, som jag också gav. Men säg mig, vill du det, det var på det villkor jag gav det.” Jag kunde inte svara annat än med att omfamna och kyssa honom. Och ännu storgråtande uppsökte jag min guvernant och min syster i deras rum.

Vid salongen före middagen hade jag för första gången mod att se på honom, våra ögon möttes, men jag sänkte strax åter mina. Efteråt pratade vi lugnt, mamma, prinsen och jag, men endast om likgiltiga saker och utan att tala direkt till varandra. Plötsligt steg mamma upp och gick några steg ifrån oss, men liksom inte i avsikt att lämna oss ensamma, och prinsen frågade då om min far hade talat med mig och om jag hade givit mitt ja. Gud vet vad jag svarade. Jag var rädd och visste inte, om jag var alltför vänlig eller alltför stel. Sedan gick vi på italienska operan. Vid hemkomsten räckte mig prinsen en ring med en enda stor solitär [en opalsten omgiven av små diamanter och emaljerade blommor], som hans fader konungen hade bestämt för mig, och dessutom en liten ring med tre stenar, vilka representerade tro, hopp och kärlek. Jag superade också med mina föräldrar, vilket inte dittills hänt, och hela morgnarna var jag tillsammans med dem.¹⁴

[Mor Augusta:] Den 27 augusti ges en soaré på slottet; Josephine sätter sig vid pianot och sjunger med Oscar. Då stycket är slut, går Oscar fram till hertigen och säger, att han skulle vilja höra den unga flickans mening. Tillfrågad av sin far svarar hon med ett entusiastiskt samtycke. ”Jag har alltid lytt mina föräldrar”, säger hon vänd mot prinsen, ”och denna gång gör jag det med stor glädje.” - ”Bägges lycka var uppenbar”, noterade Joséphines mor i sin intima dagbok.¹⁵

[Löwenhielm:] Hertigen sade mig att han sällan gråtit så mycket som när han första gången meddelade sin dotter hans kungliga höghet kronprinsens avsikter. Hennes svar,

¹³ Mellin 1844: s. 84.

¹⁴ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 114-115. [Ur Josefinas dagbok, ca. 1824. Sista stycket något redigerat.]

¹⁵ Adalbert av Bayern 1940: s. 448; Girod de l'Aine 1960: ss. 207-208; Ulvros 2007: s. 94. [Ur Augustas dagbok, 1822-08-27.]

sade han, var att kasta sig till mitt bröst, att under strida tårar säga mig att hon fann prinsen i hennes smak, men att hon inte förstod hur hon gjort sig förtjänt av att prinsen tänkte på henne. Hon såg i samma ögonblick sin mor öppna dörren, och medan hon sprang fram till henne för att gömma sig i hennes armar, utropade hon: ”mamma, jag skall alltid göra så som du gjort!” ”Och då”, replikerade hertigen med lårar i ögonen, ”då kommer kronprinsen att få uppleva detsamma som jag har upplevat under 16 år, den mest oavbrutna och fullständiga familjelycka, ty min hustru har en karaktär och ett lynne som en ängel.”¹⁶

[Oscars brev till Karl Johan handlade om de Beauharnais som den perfekta familjen. *Han* aktad för sin politik & krigskonst. *Hon* beundrad för sin dygd & sina väluppfostrade barn. Oscar hoppades den egna familjen med Josefina som mor skulle få samma goda rykte. För övrigt kände han sig dragen till hennes bedårande yttre, naiva uppriktighet, uppmärksamhet, mjuka framtoning & religion.]¹⁷

[Oscars brev till sin gamle lärare Lemoine:] ”Familjens dygder och den unga prinsessans personliga egenskaper garanterar mig en lycklig framtid. «Josephine, uppfostrad långt från världens buller och i enkla lefnadsvanor, förenande goda kunskaper med en englalik mildhet, skall genom sin karaktär och sina vanor bli en verklig svensk prinsessa och trifvas i ett land, hvarest den vid andra hof vanliga lyxen ersättes genom redbarheten.» Hon brås på sin mor.”¹⁸

Oscar stannade veckan ut. Kanske talade de ytterligare med varandra, kanske inte. Den 31 augusti fortsatte han sin resa till furstekonferensen i Verona. Under tiden begav sig friherre von Stedingk till Stockholm för att inhämta regeringens godkännande och återvändande med ett ametistsmycke ovanpå förlovningsringen. Greve Löwenhielm begav sig till kungen av Bayern som även han godkände giftermålsplanerna. Äktenskapskontraktet godkändes i konselj den 13 september 1822.¹⁹ Det skall ha funnits invändningar om att de Beauharnais inte var ett regerande eller ens detroniserat furstehus. De har inte gått att lokalisera, kanske var de muntliga invändningar eller insändare. Ingen var dock beredd att göra sak av frågan.

Problemet var att Eugènes prinstitel inte tillhörde en regerande dynasti utan var en personlig hederstitel. Samma med Josefinas prinsesstitel. 1810-1814 var dock fadern erkänd som tronföljare för det kortlivade storhertigdömet Frankfurt. Oktober 1813 abdikerade prinsen-biskopen von Dalberg till förmån för Eugène som således fram till april 1814 då hertigdömet avskaffades (=mediatiserades) var statsrättsligt om än inte faktiskt storhertig. I Josefinas curriculum vitae brukar hellre framhållas att hon var prinsessa & tronföljare av Bayern. Anledningen till det var att Bayern 1713-1818 hade kognatisk tronföljd, den så kallade ”Pragmatische Sanktion”. I äktenskapskontraktet avsåg hon sig arvsrätten. Annat kungligt påbrå var att hennes mormors fars mormors mormors mor var sondotter till Gustav Vasa.²⁰ Enklare uttryckt: Fredrik VI av Baden-Durlach i Josefinas släkt hade gift sig med Karl X:s syster Kristina som var barnbarnsbarn till Gustav Vasa. Närmare i tiden låg att Josefinas mor även var släkt med Gustaf IV:s hustru, vilket dock mörkades.

¹⁶ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 116. [Löwenhielms rapport till Karl Johan.]

¹⁷ Söderhjelm & Palmstierna 1944: ss. 116-117. [Oscars brev till Karl Johan.]

¹⁸ Müller 1873: s. 64. I: Lemoine 1844: s. 448.

¹⁹ Protokoll i svensk-norskt statsråd, 1822-09-13. [Riksarkivet. Utrikesdepartementets arkiv, serien: Hemliga och särskilda protokoll, volym 1:19.]

²⁰ N.N. 1823.

Under tiden som Oscar var i Italien pågick förhandlingar mellan Eugène och grevarna Löwenhielm & Wetterstedt. Det gällde tid, plats, pengar, ritualer, m m. Sammanlagt 40 paragrafer. Det var en del dramatik: Först förbjöd biskopen av München giftermålet p g a Josefina ringa ålder. Därefter tillät kardinalen av Wien att de förlovade sig, men att bröllopet fick vänta. Slutligen tillät Vatikanen att äktenskapet ingicks den 14 februari 1823, men att Oscar måste vänta med de äktenskapliga rättigheterna till året därpå.²¹ Josefina fick även avge en försäkran om att inte påverka sina barn i katolsk riktning. Däremot fick hon behålla sin egen religion. Både Karl Johan & Eugène var religiöst likgiltiga. Eugène trodde samma om dottern: ”Min dotter är religiös, tillgiven sin religion, men hon är inte bigott.” Men eftersom Karl Johan i sina brev till Eugène avstått från religionskravet & riksdagen låtit Desirée få behålla sin religion, gick konvertitkravet inte att driva. Vad slutligen Josefina förmögenhet beträffar behöll Eugène kontrollen över merparten. Josefina fick sin hemgift men resten fick vänta till 1851, då hennes mor dog.

På tillbakavägen från Italien tillbringade Oscar den 3-19 november i Eichstädt med besök i omgivningen, vildsvinsjakt, teater, sång, banketter, dans, o s v. Övervakningen var mild. Slutförhandlingarna av äktenskapskontraktet pågick. Oscar kom varje morgon in på Josefina rum ”och gav mig något minne, och även jag skänkte honom ett och annat”. Namnteckningen från hertigen skedde på hans namnsdag den 15 november. Josefina: ”Prinsen väntade på mig [efteråt] i 'le cabinet de toilette' [hovteaterns sminkloge], där han överräckte till mig sitt porträtt, infattat i diamanter; då blevo vi förlovade.” Pjäsen var Sömngångaren, en komedi av Scribe. Oscar & Josefina spelade kärleksparet. Publiken grät, applåderade och hurrade när de i slutminuten bekräftade förlovningen genom ”en kyss när alla såg på”.²²

Kungen av Bayerns namnteckning dröjde till den 25 november. Oscar var tillbaka i Sverige den 23 december 1822. Paret brevväxlade men Josefina brev är försvunna. Oscars glödande kärleksfraser återstår. Under våren drabbades Eugène av ett slaganfall men hämtade sig tillräckligt mycket för att vid den katolska äktenskapsceremonin i Leuchtenbergska palatsets kapell den 22 maj 1823 överlämna bruden. Förmälningen skedde genom ombud, s k prokuration. Oscar representerades av Josefina morbror prins Karl av Bayern, kungen av Bayern representerades av sin statsminister, Karl Johan representerades av Parisenvoyén greve Gustaf Löwenhielm.

Två dagar senare anträdde Josefina sin resa till Sverige. Hon ledsagades av Eugènes adjutant översten greve Tascher de la Pagerie & sin kammarjungfru Bertha Zück. Fram till Lübeck även av sin överhovmästarinna & guvernant. Husprästen Lorentz Studach hade rest i förväg. I Lübeck sammanstrålade Josefina med drottning Desirée & fick ett svenskt följe av grevinnorna Aurora Brahe & Mariana Koskull. Efter 10 dagar på linjeskeppet Carl XIII roddes hon den 13 juni i land vid Manilla på södra Djurgården. Om resan berättas endast att omgivningen var en smula förundrad över att hon hade en docka med sig.²³ Den 19 juni vigdes de i Storkyrkan enligt det bilägersceremoniel som användes vid furstliga personers bröllop. Med sina uråldriga traditioner var det mindre religiöst belastat. Josefina föll på knä framför ärkebiskopen som välsignade äktenskapet. Därefter var det smekmånad & festligheter fram till faderns död den 21 februari 1824.

²¹ Lundbäck 1943: s. 43. [Okänd källa.]

²² Palmstierna 1939: s. 474; Nohrenius & Wiklund 2012: s. 193.

²³ Girod de l'Ain 1960: s. 209.